

מטעמי תורת חיים

פרשת בלק – שליחויות המלאכים בעולם

כאשר בלעם בן בעור הלך עם שרי מואב לקלל את ישראל, ה' יתברך שלח מלאך למונעו שנאמר "וַיִּקַּם בְּלָעַם בַּפֶּקֶד וַיִּחְבֹּשׁ אֶת אֲתָנּוּ וַיִּלָּךְ עִם שָׂרֵי מוֹאָב: וַיַּחֲרֹ אַף אֱלֹקִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא וַיִּתְּצֵב מִלְאָךְ יְהוָה בְּדֶרֶךְ לְשָׁטָן לוֹ וְהוּא רָכַב עַל אֲתָנּוּ וַשָּׂנִי נָעֲרָיו עִמּוֹ" (במדבר כב, כא-כג). מלאך ה' הפריע לאתון שלוש פעמים, וגרם לה בתחילה לנטות מהדרך אחר כך ללחוץ את רגלו של בלעם אל הקיר ובסוף לרבוץ במקומה, עד אשר ה' פקח את עיניו של בלעם והוא הבחין במלאך ה', שנאמר "וַיִּגַּל יְהוָה אֶת עֵינָיו בְּלָעַם וַיֵּרָא אֶת מִלְאָךְ יְהוָה נֹצֵב בְּדֶרֶךְ וְחֶרְבּוֹ שְׁלֹפָה בְּדָד וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחוּ לְאַפְיוֹ" (במדבר כב, לה).

ויש להבין, כיצד פועלת אותה הנהגה עולמית אשר בה מלאכי מרום נעשים שליחים של ה' יתברך על מנת לדבר ולפעול בין בני האדם?

המלאכים עושים שליחויות בארץ כפי מה שנגזר במרומים

הכינוי 'מלאכים' הוא לשון 'שליחות' (וילקוטי הלכות לר' נתן מנמירוב בחלק חושן משפט א' הלכות שלוחין ב אות ו), **וכפי שנקראים השליחים בשר ודם בתורה**. כך נאמר אצל **יעקב אבינו** כששלח שליחים אל עשו אחיו "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לִפְנֵי עֹשֵׁי אָחִיו" (בראשית לב, ד) (בראשית רבה פרשה פח, ד לפי תנא קמא. אמנם ראה רש"י בראשית לב, ד שיש אומרים כי היו מלאכים ממש עפ"י חכמים במדרש). וכן אצל משה רבינו כאשר שלח שליחים אל מלך אדום וביקש לעבור בארצו "וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה מַלְאָכִים מִקֶּדֶשׁ אֶל מֶלֶךְ אֲדָוִם כֹּה אָמַר אָחִיךָ יִשְׂרָאֵל אֲתָהּ יָדַעְתָּ אֶת כָּל הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצְרָאֲנִי" (במדבר כ, יד). כך נקראו גם השליחים ששלח בלק בן ציפור אל בלעם, שנאמר "וַיִּשְׁלַח מִלְאָכִים אֶל בְּלָעַם בֶּן בְּעֹר פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל הַנָּהָר אֲרָץ בְּנֵי עַמּוֹ לְקַרְא לֹאמַר הִנֵּה כִסֶּה אֶת עֵינֵי הָאָרֶץ וְהוּא יֵשֵׁב מִמֶּלִי: וְעַתָּה לְכָה נָא אֲרָה לִי אֶת הַקָּע הַזֶּה כִּי עֲצוּם הוּא מִמֶּנִּי אוֹלִי אוֹכֵל נֶכֶה בּוֹ וְאֶגְרָשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ כִּי יָדַעְתִּי אֶת אֲשֶׁר תִּבְרָךְ מִבְּרַךְ וְאֲשֶׁר תֵּאָר יוֹאָר" (במדבר כב, לה-ו).

ישנן מטרות שונות לשליחויות המלאכים. יש מלאכים המסייעים לבני האדם אשר באים להיטרה, יש מלאכים שעושים אותות וניסים בעולם, יש שנמצאים בעולם על מנת להשגיח על מעשי בני האדם בשביל להעיד עליהם לפני בית דין של מעלה. ויש מלאכים שתפקידם לשמור את בני האדם מהסטרא אחרא ומנזקי העולם בדרכים שהם הולכים (וזהו פרשת פקודי דף רב ע"א ד"ה מנהון לנטרא 'היכלות דקדושה'), וכמו שאמר ה' לישראל בכניסתם לארץ "הִנֵּה אֲנִי שֹׁלֵחַ מִלְאָךְ לִפְנֶיךָ לְשִׁמְרְךָ בְּדֶרֶךְ וְלִהְיוֹתְךָ אֶל הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר הִכְנַתִּי" (שמות כג, ט). אך מכל מקום ה' יתברך מנהיג את עולמו בהשגחה פרטית בכל עת, אף שהשליחויות עצמן נעשות על ידי מלאכים. **לכן אפילו שהוא שולח מלאך לעשות איזה דבר באיזה מקום – הרי שגם הוא עצמו נמצא שם** (וילקוטי הלכות חושן משפט א' הלכות שלוחין ד אות ה). ועיי' טעם שליחת המלאכים). **ועוד ששלוחו של אדם כמותו** (ראה גמ' ברכות דף לד ע"ב), **וממילא אין לזלזל במלאך שנשלח**. ועל זה אמר ה' "הִנֵּה אֲנִי" – כלומר המלאך שאני "שֹׁלֵחַ" לפניך הרי הוא כמוני, וכאילו "אֲנִי" הולך בקרבכם (יכלי חמדה לר' שמואל לניאדו פרשת משפטים סי' דף קז ע"א טור א ד"ה עוד רמז באומרו).

כאשר הקב"ה גוזר גזירות על העולם הוא מיד שולח מלאך לעסוק בדבר שנגזר (סודי רו"א לר' אלעזר מגרמייזא פרק 'הלכות המלאכים' דף ג' ד"ה 'שמעתי במלאכים'), כגון המלאך שנשלח להושיע את ישראל במצרים שנאמר "וַיִּנְצֹעַק אֶל יְהוָה וַיִּשְׁמַע קִלְנוּ וַיִּשְׁלַח מִלְאָךְ וַיִּצְאֵנוּ מִמִּצְרַיִם" (במדבר כ, טו) (רמב"ן שמות ג, ט). וכך הוא בכל מה שנעשה על פני הארץ, שהכל נעשה על ידי מלאכים ובגזירת עליון שעליהם. **ומלאכים שנשלחים לארץ לא מוסיפים לעשות קטנה או גדולה בשליחותם, אלא רק לאחר שחוזרים ומתייצבים לפניו יתברך והוא מצוה אותם לשוב ללכת לארץ ולעשות את שליחותו** (ורקנאטי פרשת ויצא ד"ה ויצא יעקב מבאר שבט), **ואז הם יורדים שוב לעולם הזה במסירות נפש, בשליחותם של מקום** (עפ"י 'תפארת שלמה' לשבועות סוף ד"ה וילכו שניהם יחדיו), **ועושים את שליחותם במהירות עצומה לפי חפצו של ה' שנאמר "הִשְׁלַח אֶמְרָתוֹ אֲרָץ עַד מְהֵרָה יֵרוּץ דְּבָרוֹ"** (תהלים קמו, טו) (סודי רו"א פרק 'הלכות המלאכים' דף ב' ד"ה ויש בכל רקיע).

אוור העולם מלא במלאכים שלוחים הפורחים וטסים להביא גאולות וישועות על בני אדם השרויים בצער, ורפואות ותרופות לבני אדם המוטלים בחולי, ולהשפיע ברכות וכל טוב למי שנגזר עליו טובה. **יש מהם שרצים ונשלחים לפעול נסים ונפלאות בעולם, ויש להיפך שנשלחים לפעול דינים וגזירות קשות חס ושלום**, וכגון שרץ ונמחר לפעול דין הנגזר על אדם לקבל עונשו על הים, או רץ ונמחר לפעול דין לאיזה הולך דרך. וכל אחד כפי המקום שנגזר עליו פורענותו, והרבה שלוחים למקום ברוך הוא (יסודי יוסף לר' יוסף מדובנא רבו של מחבר 'קב הישר' פרק מט ד"ה וכל אויר עולם מלא). **ומלאכים אלו זריזים ומהירים בשליחותם כהרף עין** (ספנת רוא פרשת וירא ד"ה ויקרא אליו מלאך) **ואין להם רגע אחד פנוי, לפי שתדיר הם עושים מלאכתם ונמהרים בשליחותם על מנת לעשות שליחות אחרת** (סודי רו"א פרק 'הלכות המלאכים' דף ב' ד"ה ויש מלאכים). **הם לא מוסיפים בעשייתם ולא גורעים מדעת משלחם** (תפארת יחזקאל לר' יהונתן אייבשיץ פרשת ואתחנן ד"ה ועשית הישר והטוב) **ועושים את שליחותם באיזה מזל, יום ורגע מסוים** (תיקוני זוהר תיקון נ דף צא ע"ב ד"ה וכלל שליחותא).

ישנם מלאכים שמדרגתם גבוהה יותר מכל שאר המלאכים, **שמותיהם של אלו קבועים** (ישער הפסוקים להארי"י ז"ל פרשת וירא ד"ה והנה סדר מעלתם) **ואינם מתחלפים לעולם, כגון המלאכים מיכאל וגבריאל ומטטרון וסנדלפון** (ספר 'ציוני' לר' מנחם ציוני פרשת וישלח ד"ה ויאמר שלחני). **וישנם מלאכים ששמן משתנה כפי שליחותם** (ישער הפסוקים להארי"י ז"ל פרשת וירא ד"ה והנה סדר מעלתם) **וכפי פעולת הנס שעושים** (תיקוני זוהר תיקון נ דף צא ע"ב ד"ה דהכי אשכחא). וזה מה שאמר המלאך למנוח אביו של שמשון "וַיֵּאמֶר לוֹ מִלְאָךְ יְהוָה לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל לְשָׁמִי וְהוּא פֶּלְאִי" (שופטים יג, יח), "וְהוּא פֶּלְאִי" – כלומר הוא מכוסה ותמיד משתנה, ואין ידוע למה משתנה היום (רש"י שופטים יג, יח) **כי הוא תלוי בפעולות הנסים** (תיקוני זוהר תיקון נ דף צא ע"ב ד"ה דהכי אשכחא) **שאנו עושים** (יצור המורי פרשת נשא ד"ה ולפי שמנוח היה). **כמו כן יכולים המלאכים להיקרא גם על שם מקום קבלתם** (מאירת עינים לר' יצחק דמן עכו פרשת משפטים ד"ה יונה כאשר המלאך) **או על שם משלחם**, כפי שנאמר "וַתֵּאמֶר דְּבָרָה אֶל כָּרֶךְ קוֹם כִּי זֶה הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֶת סִסְרָא בְּיַד הָלֵא יְהוָה יֵצֵא לִפְנֶיךָ" (שופטים ד, יד), "הָלֵא יְהוָה יֵצֵא לִפְנֶיךָ" – הכוונה למלאך שנקרא כשמו של מי ששלחו בעליונים (מאירת עינים לר' יצחק דמן עכו פרשת בא ד"ה ואל על ידי שליח).

כל מלאך שיוצא לשליחות, צריך ללכת במסלול המיועד לו באוויר העולם, כי הקב"ה מחלק את 'האוויר' לכל מלאך ומלאך, ואין אחד נכנס בגבול חברו. לכן אם אדם הרס את קירות ביתו ובנה מחדש, אין לו לשנות את מיקום החלונות מהמקום שהיו בו קודם, **כי יש בזה סכנה לפי שהמלאכים שהיו עוברים דרך אותם החלונות כועסים בעבור שהם צריכים כעת להקיף**. וכן הסכנה היא גם מצד השדים שהורגלו בכניסתם שם ועתה שינו דרכם, **והם חלילה יכולים להזיק** (מדרש תלפיות ענף א' ערך 'אתון בלעם', 'ספר חסידים' סימן תתשמ) **לכל הדורים בבית, עד כדי סכנה לחייהם** (ספר חסידים סימן תסא). **מטעם זה נכון גם להיזהר לא לסתום לגמרי חלון או פתח שיש בבית, אלא להשאיר בו חור כלשהו** (צוהר ר' יהודה החסיד אות כ, יב 'אין ח"ש' שנה ב' פתח אתו יו בשם ר' יהודה החסיד). **כלעין זה היה עם בלעם**, שכאשר ראתה האתון שלו את המלאך היא ניסתה לזוז מהדרך – פעם נטתה הצידה, פעם לחצה את רגלו אל הקיר ופעם רבצה במקומה, **כי הבינה שהיא מפריעה ב'מסלולי' של המלאך** (ספר חסידים סימן תתשמ, 'מדרש תלפיות' ענף א' ערך 'אתון בלעם'), **ובמעשיה אלו רצתה האתון לאפשר למלאך ה' לעבור במקום בו נגזר עליו** (ימערב יבוקי מאמר שפתי צדק פרק כו ד"ה וטעם מנהגו).

בס"ד הכרך השני של ספר 'מטעמי תורת חיים' נמצא בשלב הכנת מפתח הערכים, ניתן עדיין לתרום ובכך לסייע בעלויות ההוצאה לאור:

בנק הדואר מספר 09 | סניף 001 | מספר חשבון 30608503 | שם החשבון חיים לנגר

מלאכי רחמים לא עושים שליחות של מלאכי דין וכן להיפך

לה' יתברך יש בשמים מלאכים ימניים של 'רחמים' ויש מלאכים שמאליים של 'דין', וכל אחד מהם ממונה על עבודתו ועל משאו. וזה הסדר והתיקון אשר סידר ה' יתברך שמו, להנהיג את העולם כרצונו. ולעולם האל יתברך שולח מלאך רחמים בשליחות של רחמים, ומלאך דין בשליחות של דין (כתם פו: חר' שרמנן לביא מחבר הפיוט: 'בר יוחאי' על זוהר פרשת וירא דף קט"ז ד"ה צוה ישועות יעקב ד"ה דע כי מה). ולזה היה מתפלל דוד המלך ואומר **"אתה הוא מִלְכֵי אֱלֹכִים צִנֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב"** (ותהלים מד, ח), **"צִנֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב" – כלומר צוה על העולם שכאשר יישלחו 'שליחים' לישראל, הם יהיו מלאכים מצד הרחמים** (וזוהר פרשת וירא דף קט"ז ע"ב ד"ה יעקב) **והם יישלחו אל יקראו בשם 'ישועות' (יעקב) שיהא מדתו של יעקב אבינו** (כתם פו: חר' שרמנן לביא מחבר הפיוט: 'בר יוחאי' על זוהר פרשת וירא דף קט"ז ד"ה צוה ישועות יעקב ד"ה דע כי מה). ולא מצד הדין (וזוהר פרשת וירא קט"ז ע"ב ד"ה צוה ישועות יעקב). ואז שליחים אלו יקראו בצבא 'ישועות' (כתם פו: חר' שרמנן לביא מחבר הפיוט: 'בר יוחאי' על זוהר פרשת וירא דף קט"ז ד"ה צוה ישועות יעקב ד"ה דע כי מה).

זוה מה שאמרו רבותינו כי כל מלאך עושה שליחות אחת בלבד ואין מלאך אחד שעושה שתי 'שליחויות' (בראשית רבה' ב, ב, 'זוהר' פרשת חיי שרה - מדרש הנעלם דף קכז ע"א
בפעם אחת (זוהר' פרשת חיי שרה דף קכז ע"א ד"ה יאמר רבי יהודה' מדרש הנעלם), **והכוונה היא שאין מלאך של דין עושה שליחות של רחמים** (זוהר פרשת וירא דף קט ע"א
ולא מלאך של רחמים עושה שליחות של דין (זוהר פרשת וירא דף קט ע"ב ד"ה צוה ישועות יעקב, ריבנו בחיי' פרשת וירא ד"ה וישא עינו וירא, 'רקטאטי' פרשת בראשית ד"ה יוצר ה' אלקים), **אבל מלאך של דין יכול לעשות שתיים או יותר שליחויות של דין**, וכן **מלאך של רחמים יכול לעשות שתיים או יותר שליחויות של רחמים** (ריבנו בחיי' פרשת וירא ד"ה וישא עינו וירא, 'רקטאטי' פרשת בראשית ד"ה יוצר ה' אלקים) **בפעם אחת** (ראה ביכ"ם פז' על זוהר פרשת וירא דף קט ד"ה יודע כי על מקרים יוצאי דופן).

מטעם זה נשלחו לבלעם שני מלאכים שונים. המלאך הראשון שאמר לו ללכת עם שרי מואב היה מלאך אלקים ממדת הדין אשר נשלח בכדי לפתותו, וכפי שנאמר "ויגב אלקים אל בלעם לילה ולאמר לו אם לקרא לך באו הגנשים קום לד אתם" ואף את הַדָּבָר אֲשֶׁר אָדְבָר אֱלֹהִים אוֹתוֹ תַעֲשֶׂה" (במדבר כב, טז). ואילו המלאך השני שנשלח אליו כאשר הוא היה הולך בדרך זה היה מלאך ה' ממדת הרחמים, שעמד לבלעם לשטנו על מנת שלא יאבד בלעם במעשיו, מכי אין ה' חפץ במיתת הרשעים. ועל המלאך הזה נאמר "ויתיצב מלאך יהוה" בדרך לשטן לו והוא רכב על אתנו וישגי נערו עמו: ותרֵא האֲתוֹן אֶת מלאך יהוה" נצב בדרך ותרבו שלוקה גידו ותט האֲתוֹן מן הדרך ותלך פשוה ונד בלעם את האֲתוֹן להֲתִיהַת בדרך" (במדבר כב, כג-כד) ("צורור המור" לר' אברהם סבע פרשת בקס ד"ה אבל בסאו הנצב. אמנם ראה זוהר פרשת וירא דף קט"ז ע"ב ד"ה ויהי אחרי הכדרים).

ולכן באו שלושה מלאכים לפני אברהם אבינו (ראה בראשית יח, ב) **כאשר כל אחד למטרת שליחות אחרת**. המלאך מיכאל בישר על הולדת יצחק והסתלק, המלאך גבריאל נשלח בכדי להפוך את סדום. ואילו המלאך רפאל הביא רפואה לאברהם אבינו ('בראשית רבה' ג, ב, רש"י בראשית יח, ב ד"ה והנה שלושה) בשעה שאברהם הביט בו, כי ההסתכלות הזו הספיקה לו על מנת שיקבל רפואה ('מקור ברוך' לר' ברוך פיטוסי פרשת וירא דף יז ע"ב ד"ה ייתכן עוד לפשט' ויגיש'). ואחר כך המלאך רפאל הלך גם להציל את לוט ('בראשית רבה' ג, ב, רש"י בראשית יח, ב ד"ה והנה שלושה). ומה שהיה יכול המלאך רפאל לעשות שתי שליחויות, **רפואה והצלה**, זה משום ששתי שליחויות אלו נחשבות **'רחמים'** (רבינו אפרים על התורה: פרשת וירא ד"ה כי משחיתים אנוהו). ובכלל זה מה שהמלאך רפאל היכה את אנשי העיר סדום ב"פסגנורים" יחד עם המלאך גבריאל כפי שנאמר **'וַיָּאֶתְּ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר פָּתַח הַבַּיִת הַזֶּה פִּסְגֵּנוֹרִים מִקֶּטָן וְעַד גָּדוֹל וַיִּלְאֻוּ לְמִצָּא הַפֶּתַח'** (בראשית יט, יא) **שהיה נחשב למלאך רפאל כשליחות אחת ביחד עם הצלת לוט** ('פנענ רזא' לר' יצחק בן יהודה הלוי פרשת וירא ד"ה יחכו בסטורים').

אמנם במהלך שליחותם בסדום חרגו המלאכים גבריאל ורפאל, וכל אחד נכנס בתחום חברו. רפאל נכנס בתחום גבריאל כפי שאמרו בלשון רבים "מִשְׁחֵתִּים אֲנַחְנוּ אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה" (בראשית יט, יט). וכן גבריאל נכנס לתחום רפאל כפי שנאמר בלשון רבים "וַיִּתְמַקְּמָה וַיַּחֲזִקוּ הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וּבְיַד אִשְׁתּוֹ וּבְיַד שְׁתֵּי בָתְרָיו בְּחֻמֶּלֶת יְהוָה עָלָיו וַיִּצְאֵהוּ וַיַּנְחֵהוּ מִחוּץ לְעִיר" (בראשית יט, טז), כלומר ששניהם ביחד עסקו בהצלת לוט למרות שהיה זה רק מתפקידו של המלאך רפאל. ובעצם החריגה מתפקידם היה שמץ של גאווה (מגלה צפונות) לר' אליהו הכהן מחבר 'שבט מוסר' חלק א' פרשת וירא בסוף ד"ה במדרש כי משחיתים). בנוסף הם פגמו בזה שגילו את מטרת בואם לסדום שהיא השחתת המקום. **לכן שניהם נדחו ממחיצה של מעלה למשך מאה שלושים ושמונה שנה** (בראשית רבה' ג, ט), עד שבא יעקב אבינו ואותם שני המלאכים ליוו אותו עד קצה תחום ארץ ישראל, ולא רצו לצאת לחוץ לארץ לפי שאינו 'במחיצתם'. ונמצא בזה שחזרו בהם מלהיכנס לגבול השני – לכן יכלו אז לעלות בחזרה למעלה (מגלה צפונות) חלק א' פרשת וירא בסוף ד"ה במדרש כי משחיתים).

שליחות מלאכים נמשכת עד שבעה ימים כדי שיוכלו לשוב למרומים

המלאכים שייורדים לעולם הזה, יכולים לשהות בו עד שבעה ימים ברצף, ובתוך זמן זה הם צריכים לחזור למעלה. ואם הם לא יחזרו עד אז, הרי ששוב לא יוכלו לעוף ולחזור למקומם למעלה, והם יתעכבו בעולם הזה (יזוהר חדשי' ספר רות דף צט ע"א ד"ה אינור דאתערבו). כך היה עם שני המלאכים שנפלו מן השמים, עז"א ועזא"ל, ששהו בעולם הזה יותר משבעה ימים וכבר לא יכלו לחזור למקומם למעלה (ישער מאמרי דר"ל' הלא"ה ז"ל דף מג ד"ה יזוהר ענין לבוש המלאכים, נפ"י יזוהר חדשי' רות דף צט ע"א ד"ה אינור). וראה 'מאמר חקור דין' הלא"ה עמ' מפתח חלק ד פרק יב שלפעמים עז"א נקרא שמוחא"י. וכן כשיצא אליעזר בשליחות אברהם אבינו לחפש ליצחק אשה, אברהם הבטיח שמלאך ה' ילווה אותו כפי שאמר "הִנֵּה ה' אֲשֶׁר הִתְּהַלַּכְתִּי לִפְנֵי יֹשֶׁלַח מַלְאָכָו אִתָּךְ וְהִצִּילִיחַ דַּרְכְּךָ וְלִקְחָתָּ אִשָּׁה לְבְנִי מִמִּשְׁפַּחְתִּי וּמִבֵּית אֲבִי" (בראשית כ', ט) (ויזוהר אברהם' מערכת מ' אות תקח). וכך ליווה אותו מלאך כדי לשמור עליו בדרך, ולשומרו מפני לבן שלא יהרגהו, וגם לעשות לו קפיצת הדרך. ובנוסף היה עוד מלאך שבא להוציא את רבקה ולהסיר את 'המונעים', כמו בעת שבתואל אביה ביקש לעכבה (ישמואל אברהם' לר' אברהם פלאגי מערכת מ' ערך מלאכי עליון אות ח ד"ה מלאכים).

לכן בשעה שאחיה ואמה של רבקה אמרו לאלעזר "תִּשָּׁב הַנֶּעֱרָ אִתָּנוּ יָמִים אוֹ עֶשְׂרֹת אַחֵר תֵּלָךְ" (בראשית כד, נח), ענה להם אליעזר "אֵל תִּגְאָרוּ אוֹתִי וְיִהְיֶה" הַצֵּלִית דְּרָכִי" (בראשית כד, נט), וכוונתו שהתקיימה ההבטחה שמלאך יהיה עמו, אך מלאך זה לא יכול לשהות יותר משבעה ימים בארץ (יומיוֹר אֲבָרְחָם: מִעֲרֵבֵת מִי אוֹת תִּתְקַח). וכן כאשר בא גבריאל המלאך לפני יהושע לעזור לו בכיבוש נאמר "וְיִהְיֶה בְּהִזְוֶה יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ וַיֵּשֶׁא עֵינָיו וַיֵּרָא וַהֲנֵה אִישׁ עֹמֵד לִגְנוֹד וְחִרְבּוֹ שְׁלֹפָה בְּיָדוֹ וַיִּלֶּךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלָנָה אַתָּה אִם לְצָרֵנוּ: וַיֹּאמֶר לֹא כִי אֲנִי שָׂר צָבָא יְהוָה עִתָּה בָּאתִי וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ אֶל פְּנֵיו אֲרָצָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶי וַיֹּאמֶר לוֹ מָה אֲדֹנִי מִדְּבַר אֶל עַבְדּוֹ" (יהושע יג, כ-כז). **ומלאך זה היה יכול לשרות בארץ ולסייע ליהושע וישראל רק עד תום שבעה ימים, ואם היה מתעכב יותר לא היה יכול לעלות שוב למעלה** (ארבע חשימים לר' יוסף ישישכר בן אלחנן פרק ו' קטאת אפרים דף י' ע"א ד"ה ובא"י י"ל דאיתא במגיד. אמנם ראה שליחה הקדוש' מסכת חולין ד"ה יעתה אפרסי' כי לדעתו המלאך שראה יהושע ביריחו היה מלאך מטטרון. וראה יתקפו של נס' לר' חביב חיים דוד סתהון חלק שני על מסכת נדה דף לא ע"א ד"ה ואני בעייתני' כי גם מלאך מטטרון' וגם אליהו הנביא לא שוהים בעולם הזה יותר משבעה ימים צרופים. כדי שיוכלו בכל עת לצאת ולבוא).

מטעם זה יהושע התחיל בביבוש יריחו מיד לאחר התגלות המלאך לפניו, ועשה הקפות סביב העיר במשך שבעה ימים. בכל יום הקיף את יריחו פעם אחת וביום השביעי השכים והקיף שבע פעמים, ועל ידי זה נפלו שבע החומות של יריחו שנאמר "וַיִּסְבּוּ אֶת הָעִיר בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי פַעַם אֶחָת וַיִּשְׁבּוּ הַמַּחֲנֶה כֹּה עָשׂוּ שְׁשֶׁת יָמִים: וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיִּשְׁכְּמוּ כָּעֲלוֹת הַשָּׁחַר וַיִּסְבּוּ אֶת הָעִיר כַּמֶּשְׁפָּט הַזֶּה שֶׁבַע פְּעָמִים רַק בַּיּוֹם הַהוּא סָבְבוּ אֶת הָעִיר שֶׁבַע פְּעָמִים" (יהושע ו, יד-טו). **וכך נפלה יריחו טרם שהושלמו שבעה ימים שלמים מעת שירד גבריאל המלאך, והוא הזדרז לחזור למרומים כדי שלא יאלץ להישאר בארץ. העיר יריחו שנפלה נבנתה על בניין 'הקליפות', מטעם זה היא היתה עיר קשה, וכיבושה היה שקול לכיבוש כל הארץ.** יושבי הארץ עשו לה שבע חומות כדי להחליש את שבעת היכלות הקדושה ולהגביר את הטומאה, והיא היתה כולה מלאה שדים ורוחות רעות שנטמאו בהם תושבי יריחו **בחייהם** (ארבע חרישי' פרק ו' קטאת אפרים דף י' ע"ב ד"ה ויבן כשרא המלאך).

אחרי שישאל כבשו את יריחו, היתה שאר ארץ ישראל כבר כבושה לפניכם. ולכן ישראל לא היו צריכים יותר את עזרת גבריאל המלאך, כי אחרי שהוא עזר להם בכיבוש העיר יריחו והחליש את הטומאה שהיתה שם, אז בקלות יהושע וכל הבאים אחריו יכלו להכריע את יושבי הארץ (ארבעה חרשים) לרי יוסף יששכר בן אלחנן פרק ו' קטאת אפרים דף יז ע"א ד"ה וצא"א י"ל דאיתא במגיד. וראה שם ביישוב דברי הרמב"ן מול הוזהר). ולא רק שהם כילו את גופם של יושבי הארץ אלא אף הכריתו את נשמותיהם מהעולם הבא כמו שנאמר "וַיִּכַּחַם יְהוֹשֻׁעַ אֶת כָּל הָאָרֶץ הָקֵר וְהַנָּגֵב וְהַשְׁפֵּלָה וְהַאֲשָׁדוֹת וְאֶת כָּל מְלָכֵיהֶם לֹא הִשְׁאִיר שָׁרִיד וְאֶת כָּל הַנְּשָׁמָה הַחַיִּים" (יהושע י, טז). וכן ישראל עשו נקמות גדולות באיבוד האויבים אשר בארץ בכל 'מיני נקמה' מחודשים, כמו שנאמר "וַיַּהֲרֹג יְהוֹשֻׁעַ הַשְּׂלִיף עֲלֵיהֶם אֲבָנִים גְּדֻלוֹת מִן הַשָּׁמַיִם עַד עֶנְקָה וַיִּמָּתוּ" (יהושע י, יא), ואף באובדן המלכים שם היתה מדת הדין מתוחה להאבידם בגוף ונפש, מה שלא נמצא כן במלחמות שעשה משה עם סיחון ועוג, שבהם לא הזכיר הכתוב אלא רק את אובדן הגופות כמו שנאמר "הַחֶרֶם כָּל עִיר מִתָּמָּם הַנָּשִׁים וְהַטָּף" (דברים ג, ה) (רבינו בחיי שמות כג, כ ד"ה ידעת הרמב"ן בשם הרמב"ן).

יש מלאכים שנראים בעת שליחותם מלוכשים בתוך גוף כבני אדם

חלק מהמלאכים המגיעים לארץ נראים כמראה אנשים עם גוף ועליהם נאמר "וַעֲזָרָה וְעֹזָרָה עַל הָאָרֶץ" (בראשית א, כ) כלומר שהמלאכים הללו מעופפים ומתלבשים בארץ בגוף גשמי (וזהו פרשת בראשית דף לד ע"א-ע"ב ד"ה ועזר ועזר). התלוי בסוג שליחותם. וממש כמו שהנשמה נכנסת בגוף האדם (וימחר אברהם) מערכת מ' אות תקיד ד"ה 'מלאכים' בשם ספר 'ידי משה') כך גם הם נכנסים בגוף (ליקוטי תורה) להאריי י"ל פרשת בראשית ד"ה וזהו באדם). ויש למלאכים אלו צער בזמן שהם מתלבשים ב'גוף' (חסד לאברהם) מעין ראשון נחר כח), אך אם אותם המלאכים לא היו מתלבשים בלבוש הזה שהוא כעין גשמי, לא היה העולם יכול לסובלם ולא היו המלאכים יכולים להתראות ולהתגלות (וזהו פרשת נשא דף קכו ע"ב ד"ה ואי תימא, וזהו פרשת בהעלותך דף קכב ע"א ד"ה תא חזי). ומטעמים אלו גם מלאך המוות מתלבש ב'גוף', שהרי כל בני האדם סופם למיתה והם צריכים לו (נפיי וזהו פרשת נשא דף קכו ע"ב ד"ה ואי תימא הא). ומכל מקום, גוף זה של המלאכים הוא זך ודק מן האוויר ומקפץ ממקום למקום כחפצו (סודי ריזיא לרי אלעזר מגרמזיא הלכות המלאכים דף ג' ה' שבעת).

כיון שאותם מלאכים מתלבשים בגוף שהוא לא לגמרי גשמי (חסד לאברהם) מעין ראשון סוף נחר כח), אז הם נראים דווקא לאלו שנשלחו אליהם (ירקנאטי על התורה פרשת וירא ד"ה וישא עיניו, נפיי וזהו פרשת נשא דף קכו ע"ב ד"ה זקף בר נש). וזה דומה לאדם שלפני פטירתו רואה את מלאך המוות כולו מלא עיניים ולבושו אש לוהט, על אף ששאר הסובבים בחדרו אינם רואים אותו (וזהו פרשת נשא דף קכו ע"ב ד"ה זקף בר נש). והמלאך שמתלבש ב'גוף' נראה גם לזכי הנפש, כמו החסידים ובני הנביאים (רמב"ן בראשית יח, א, רבינו בחיי פרשת וירא ד"ה וחרבי תאכל בשר) ולא בשם 'מלאכים' (נפיי 'ציוני' לרי מנחם ציוני פרשת וירא ד"ה וירא אל אברהם) משום שהם מלוכשים באותו הזמן ב'גוף'.

כך היה עם אברהם אבינו שנאמר "וַיִּשְׂא עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו וַיֵּרָא וַיֵּרָץ לִקְרַאתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה" (בראשית יח, ב) אברהם אבינו לא ראה מלאכים במראה הרוחני שלהם אלא ראה אותם כאשר הם היו מלוכשים בגוף בצורת בני אדם (וזהו פרשת וירא דף קא ע"א ד"ה תא חזי בתר). ולכן הוא גם לא עשה איסור של עבודת 'אלהים אחרים' כאשר השתחוה למלאכים, כי כאשר המלאכים מלוכשים בגוף אין איסור השתחוה להם, כמו שאין איסור להשתחוות בפני שאר בני האדם (ירקנאטי פרשת וירא ד"ה ויקח חמאה). כך גם התגלו המלאכים ללוט שנאמר "וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים אֵל לוֹט עַד מִי לָךְ פֶּה חָתָן וּבְנִיךָ וּבְנֵיכָהּ וְכָל אֲשֶׁר לָךְ בְּעִיר הַזֶּה מִן הַמָּקוֹם" (בראשית יט, יב), והמלאכים הרוחניים שנשלחו אליו נקראו בשם "אַנְשִׁים" לפי שהיו מלוכשים בלבוש של גוף (רמב"ן בראשית יח, א). וכך הוא כינויים בכל פרשת הפיכת סדום ועמורה למעט בעת הגעתם לסדום שאז נקראו "מַלְאָכִים" (בראשית יט, א).

וכן היה אצל יעקב אבינו כאשר הוא נאבק עם שרו של עשו שנאמר "וַיִּתְּנֶר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיִּצָּבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר" (בראשית לב, כה) (הרמב"ן בראשית יח, א). וזה הטעם שיעקב אבינו היה יכול 'להחזיק' את המלאך ולמנוע אותו ממלכת, אף על פי שהמלאכים הם 'רוחות' שנאמר "וַיִּהְיֶה בְּהִיּוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירְחוֹ וַיִּשְׂא עֵינָיו אֶשׁ לְהָט" (תהלים קד, ז), כי המלאך שירד למטה התלבש בגוף כדוגמת בני האדם, ואז היה יכול יעקב אבינו להיאבק עמו כל הלילה (וזהו פרשת תולדות דף קמד ע"א ד"ה והוא אתמור). וכן היה עם יוסף כאשר הוא חיפש את אחיו שרעו בצאן ופגש אותו וגבריאל המלאך (נפיי 'פרקי דרבי אליעזר' פרק לח, רש"י בראשית לו, טו) שנאמר "וַיִּמָּצְאֵהוּ אִישׁ וְהִנֵּה תַעֲהָ בְּשָׂדֶה וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה תִּבְרָקֶשׁ: וַיֹּאמֶר אֶת אַחִי אֲנֹכִי מִבְּקֶשׁ הַגִּידָה נָא לִי אֵיפֹה הֵם רָעִים" (בראשית לו, טו-טז), וגבריאל המלאך התלבש אז ב'לבוש' אדם והתגלה לפני יוסף (נפיי רמב"ן בראשית יח, א).

וכך היה גם אצל יהושע כשהתגלה אליו (ירקנאטי על התורה פרשת וירא סוף ד"ה ויקח חמאה וחלב) גבריאל המלאך (ארבעה חרשים) לרי יוסף יששכר בן אלחנן פרק ו' קטאת אפרים דף יז ע"א וצא"א י"ל דאיתא במגיד אפרים, ויוסף אברהם פאלאגי אות ג, כב ד"ה 'גבריאל' מהילקוט ראובני בשם רבינו בחיי וכן בשם אביר ר' חיים פאלאגי בספרו 'עניני כל חי') שנאמר "וַיְהִי בְּהִיּוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירְחוֹ וַיִּשְׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה אִישׁ עֹמֵד לִנְגְדוֹ וְחָרָב שְׁלֹפָה בְּיָדוֹ וַיִּלָּךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלָנוּ אִתָּהּ אִם לְצָרִינוּ" (יהושע ה, יא). יהושע השתחוה לו למרות שהבין שזה מלאך שנאמר "וַיֹּאמֶר לֹא כִי אֲנִי שָׂר צָבָא יְהוָה עִתָּה בְּאֵתִי וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ אֶל פְּנֵי אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ וַיֹּאמֶר לוֹ מַה אֲדֹנִי מִדְּבַר אֵל עֲבָדָה" (יהושע ה, יז). והיה מותר ליהושע להשתחוות לפניו מהטעם שהיה מותר לאברהם אבינו להשתחוות – לפי שהמלאך היה מלוכש אז בגוף אדם (ירקנאטי על התורה פרשת וירא סוף ד"ה ויקח חמאה וחלב). אמנם כשהמלאכים הללו עולים חזרה, הם מתפשטים מהלבוש שלהם ושבים למקומם (וזהו מדרש רות דף צט ע"א ד"ה שאר מלאכין, רקנאטי פרשת וירא ד"ה וישא עיניו), כפי שהיו קודם שירדו לעולם הזה (נפיי וימחר אברהם לרי אברהם פאלאגי מערכת מ' אות תקיד).

הלבוש של המלאכים יורד מעליהם ללא צער, כי אין קורבה בין המלאך ללבוש ההוא, לכן הלבוש לא דבק בו, רק הוא עליו כמו חלוק שאדם לובש ואף פחות מזה. לכן לא נאמר על מלאך שהוא 'מת' כאשר הוא חוזר למעלה לעולמו, בשונה מבני האדם כאשר הם מתפשטים מגופם (חסד לאברהם) לוקט של החד"א מעין ראשון נחר כח). אחר כך על המלאכים לטבול לטהרתם ב'נהר דינור' (ליקוטי כתובים) להאריי י"ל תהלים פד ד"ה 'גם ברכות יעטה', 'שער מאמרי רז"ל' להאריי י"ל פרקי אבות פקט שיש ד"ה דע שבכל עולם ועולם) שהוא נהר של אש גיהנום העליון (מנער יבוקי מאמר שפתי רגות פרק מב ד"ה אחר כך נגור). וצריכים לטבול שם שלוש מאות ששים וחמש טבילות, ועוד שבע טבילות ב'אש לבנה' על מנת שיוכלו לשורר לפני ה' יתברך, וכל זה לפי שהיו בקרבתם של בני האדם (יקב הישר' פרק יא ד"ה וזהו אחרי אשר). לכן גם מלאכים חשובים כמו אותם מלאכים שירדו בימי אברהם ויעקב לא יכלו לעלות עד שטבלו בנהר דינור, כי כל דבר היורד מן השמים נטמא באוויר הארץ (ספר הליקוטים לרי יחיאל היילפרין מחבר 'סדר הדורות' ערך שמים אות טז ד"ה טעם דמיהב).

יש בני אדם שה' מגלה את עיניהם לראות מלאכים ירוחניים ממש

חלק מהמלאכים לא מתראים בגוף אלא רק ב'רוחניות' ומושגים לבני האדם רק לפי השגת שכלם, ועליהם נאמר "וַיֵּאָתֶר כָּל עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ" (בראשית א, כא), "לְמִינֵהוּ" – מלשון מין אחד, לפי שהמלאכים הללו אינם משתנים לצורות שונות אלא נשארים במינם בלבד (וזהו פרשת בראשית דף לד ע"א-ע"ב ד"ה ועזר ועזר). וכאשר המלאכים מתגלים ללא 'המלבוש' של הגוף, אז על מנת לראות אותם צריך שה' יגלה את עיניהם של בני האדם ויוכלו לראות את המראה הרוחני הזה. ובכל אופן, לא צריך להיות נביא בשביל לראות מלאכים כאלו (רמב"ן בראשית יח, א). ובכל אותם המקומות שהיה בתנ"ך גילוי מסוג זה, הוזכר המלאך בשם "מלאך יהוה" ולא בתיאור של 'איש' או 'אנשים'. כמו שהיה כאשר ראה משה רבינו את "הסֶפֶה בְּעָר" שנאמר "וַיֵּרָא מֶלֶאךָ יְהוָה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֶּפֶה וַיֵּרָא וְהִנֵּה הַסֶּפֶה בְּעָר בְּאֵשׁ וְהַסֶּפֶה אֵינֶנּוּ אֶפְל" (שמות ג, ב) (ראה רמב"ן שמות ג, ב).

כך היה עם הגר המצרית, שבזמן היותה במדבר היא ראתה את המלאכים מיכאל, גבריאל, רפאל ונוראל (אלשיך הקדוש) פרשת לך לך טו, ח ד"ה ונתנה על זכות, 'גבול בנימין' לר' בנימין הכהן פרשת וירא חלק ג' דרוש ד), כאשר נוראל הוא מלאך 'אוריאל' הנקרא לפעמים בשם נוראל. והם כל מלאכי המרכבה (גבול בנימין לר' בנימין הכהן פרשת וירא חלק ג' דרוש ד) ועיניו שהביא להם רמזים נפלאים בפסוקים ואכמ"ל. והגר ראתה אותם על ידי שה' האיר את עיניה (עפ"י ספר 'ציוני' פרשת וירא ד"ה ונראה אל אברהם, עפ"י 'אבן יקר' ביאור של בעל הלבוש על 'ירקנאטי' תחילת פרשת וירא ד"ה כמו ויגל ה') **בזכות אברהם, על מנת שתחזור לביתו** (גבול בנימין לר' בנימין הכהן פרשת וירא חלק ג' דרוש ד). והמלאכים שוחחו עם הגר, כאשר כל פעם שוחח עמה מלאך אחד מבין הארבעה שנאמר "וַיִּמְצְאָה מֵלָאךְ יְהוָה" על עין המים במדבר על העין בדרך שור: וַיֹּאמֶר הָגֵר שִׁפְחַת שָׂרִי אֵי מָזָה בָּאת וְאָנֹכִי תֹלְכִי וַתֹּאמֶר מִפְּנֵי שָׂרִי גִבְרִיתִי אֲנֹכִי בְּרַחֲתִי: וַיֹּאמֶר לָהּ מֵלָאךְ יְהוָה שִׁבִּי אֶל גִּבְרַתְךָ וְהִתְעַנִּי תַּחַת יְדֶיךָ: וַיֹּאמֶר לָהּ מֵלָאךְ יְהוָה הֲרָבָה אֶרְבָּה אֶת זֶרְעֶךָ וְלֹא יִסְפָּר מִרְבּוֹ: וַיֹּאמֶר לָהּ מֵלָאךְ יְהוָה הִנֵּה הָרָה וְיִלְדֶּתְךָ בֶּן וְקָרָאת שְׁמוֹ וְשִׁמְעָל כִּי שָׁמַע יְהוָה אֶל קִלְקִלָּהּ" (בראשית טו, זיא) (יבראשית רב"ה מה, ז).

כך היה גם עם בלעם הרשע כאשר הוא הלך לקלל את ישראל ומלאך הפריע לו בדרכו. **בלעם לא ראה שיש מלאך בדרך עד אשר ה' גילה את עיניו** שנאמר "וַיִּגַּל יְהוָה אֶת עֵינֵי בִלְעָם וַיַּרְא אֶת מֵלָאךְ יְהוָה נֹצֵב בְּדֶרֶךְ וְחִרְבּוֹ שְׁלֹפָה בְּיָדוֹ וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לְאַפְיָיו" (במדבר כב, לא) (עפ"י רמב"ם בראשית יח, א), **כאשר קודם לכן ה' גילה את עיניה של האתון והיא ראתה את מלאך ה'.** ולא הזכיר 'גילוי' עיניה של האתון בפסוקים כמו שהוזכר אצל בלעם, לפי שכל מציאות האתון היה נס אחד גדול וכמו 'בריאה חדשה' (ירקנאטי) פרשת בלק ד"ה ונראה האתון). ויש אומרים שלא ראתה האתון ממש את המלאך רק הרגישה שמלאך עומד כנגדה, ולא ידעה בוודאות אם זה מלאך או דבר אחר. ומטעם זה כשפתחה את פיה לא אמרה לבלעם שראתה מלאך (מאירת עיניים) פרשת בלק ד"ה או למדרגה שתחתיה).

וכדבר הזה היה גם אצל מנוח ואשתו, שה' הראה להם מראה של מלאך כאשר בא לפנייהם מלאך ה' לבשר להם על הולדתו של שמשון שנאמר "וַיִּרְא מֵלָאךְ יְהוָה אֶל הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הִנֵּה נָא אֶת עֶקְרָהּ וְלֹא יִלְדֶּתָ וְהָרִית וְיִלְדֶּתָ בֶּן" (שופטים יג, ג). וכן היה כאשר מדין הציקו לעם ישראל שנאמר "וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיַד מִדְּיָן שָׁבַע שָׁנִים" (שופטים ו, א) וישראל זעקו אל ה' שיושיעם כפי שנאמר "וַיִּדַּל יִשְׂרָאֵל מֵאֵד מִפְּנֵי מִדְּיָן וַיִּזְעַקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל יְהוָה" (שופטים ו, ה), אז ה' שלח מלאך משמים אל גדעון כדי שיבוא להושיע את ישראל מיד מדין, וגדעון זכה לראות בעיניו את המראה של מלאך ה' כפי שנאמר "וַיֵּבֶא מֵלָאךְ יְהוָה וַיִּשָּׁב תַּחַת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר בַּעֲפָרָה אֲשֶׁר לְיוֹאָשׁ אֲבִי הָעֶזְרִי וַיִּגְדְּעוּ בְּנֵי חֶבֶט חָטִים בַּגָּת לְהִנִּים מִפְּנֵי מִדְּיָן: וַיַּרְא אֱלֹוִי מֵלָאךְ יְהוָה וַיֹּאמֶר אֱלֹוִי יְהוָה עֲמָד גָּבוֹר הִקְלִיל" (שופטים ו, יא-יב) (ציוני לר' מנחם ציוני פרשת וירא ד"ה ונראה אל אברהם).

חל איסור להשביע מלאכים כדי שיעשו שליחויות לבני האדם

נשמת האדם 'שלוחה' לעולם הזה הגשמי, והתלבשה בגוף במטרה לעסוק בתורה ומעשים טובים, עד שתזכה לשוב למקור ממנו נחצבה. **על כן עבודתה נקראת 'שליחות' ויש בכוחה גם לשלוט על המלאכים שהם 'שלוחים' בעולם הזה** (ליקוטי הלכות לר' נתן מנחם חלק חושן משפט א' הלכות שלוחין ד' אות ה). וכאשר מינה ה' את המלאכים להיות שליחיו, הוא ציוה אותם שבשעה שיזכירו בני האדם את שמם וישביעו אותם, אז מיד הם יבואו ויעשו כפי שהשביעום (ישער המצוות) להאריז ז"ל פרשת שמות ד"ה גם היות, ואפילו אם השביעום לדבר עבירה. **וכוונת המלאכים המגיעים בעת השביעום זה לשמוע אל מה שציוה אותם ה'** (הרמ"ד וואלי שהיה תלמיד חבר להרמח"ל פרשת נח ד"ה וירד ה'). **לכן יש כוח לאדם להשביע מלאכים, כגון להשביע מלאך הנקרא בשם גזר"ל שיבטל גזירה שנגזרה** (ירמיהו המלאך דף לו ע"ב ד"ה חקב טעם), **וכן להשביע את אשמדאי מלך השדים וכל הכת שלו ואת אגרת בת מחלת וכל הכת שלה,** שהם לא יזיקו ולא יפחידו איש פלוני אלא יעזרוהו ויסמכוהו מכל צרה וצוקה ומכל פגע רע וחולי (ירמיהו המלאך דף לו ע"ב ד"ה ברשות השם).

בכוח 'השבעת המלאכים' נעזר יעקב אבינו עליו השלום. שכאשר נאבק עמו המלאך של עשו, הוא השביע אותו בסתם, ללא הזכרת שמו, שלא יזוז ממנו. **ולא היה יכול אז המלאך לזוז בלי רשותו של יעקב אבינו, כי אפילו שדים ורוחות אם משביעים אותם לא יכולים לזוז בלי רשות המשביע.** ויעקב אבינו היה דוחק את המלאך להגיד את שמו על מנת להשביע אותו בשמו, והשיבו המלאך שאין צורך כי גם בלי הזכרת שמו מועילה השבעתו (ספר 'ציוני' לר' מנחם ציוני פרשת וישלח ד"ה ויאמר שלחני בשם הרוקח. וראה 'ברכת טוב' לר' משה נראל הכהן בחלק הנביאים כתובים דף יח ע"ב ד"ה 'במשנה המדומי' כי עפ"י הוזכר לכל מלאך חקוק במצחו שמו תחילת שמו, כי אות ראשונה היא עיקר השם ענייני). **אמנם בזמן הגלות לאחר שכבר נחרב בית המקדש, נאסר להשתמש בשמות הקודש ובשמות המלאכים על מנת להשביעם, והמשתמש בהם נחשב לעובד עבודה זרה בטהרה.** כי רק צדיקים שידעו להפריד בין ה'טוב הרוחני ל'רע הרוחני, היו מותרים בשימוש בשמות הקודש ובמלאכים הקדושים (נתקוני הזהר) תיקון סו דף צו סוף ע"ב ד"ה אמר ליה דו"ה אמר רבי אלעזר דו"ה אבל).

כשאדם משתמש כיום ב'קבלה מעשית' ומשביע מלאכים, אזי אותם מלאכים שהשביע בעל כרחם, מתגרים בו ומביאים אותו לידי ברכות לבטלה, כי עבירה גוררת עבירה (ישער המצוות) להאריז ז"ל תחילת שמות ד"ה איסור להנות), **והם באים ומחטיאים אותו על מנת לאבדו מן העולם** (ישער רוח הקדוש) להאריז ז"ל תיקון ח, ג ד"ה 'נחזור לענייננו'). ומה שבדורות הראשונים היו משתמשים בשמות הקודש ומשביעים מלאכים, היה זה לאחר שנטהרו באפר פרה אדומה שהיה בידיהם גם אחרי חורבן בית המקדש, אבל עתה כולם טמאים ב'טומאת מתים' ואין רשות להשתמש בהם. וכן מה שהתירו אז להשתמש בשמות הקדושים, זה היה דווקא למי שאין בו שום חטא שיכול לקטרג עליו מלמעלה, עד שאפילו 'המקטרגים' היו אוהבים אותו. אך אם יש בידי האדם חלילה חטא, הרי ודאי יענישוהו על השימוש בשמות הקדושים (ישער המצוות) תחילת פרשת שמות ד"ה איסור להנות השם). **ומסורת בידינו כי כל מי שמשתמש בקבלה מעשית זו, יהיה עני או יחלה בחולאים, וישתמד הוא או בניו, או ימות הוא ובניו** (במדבר קדמות) להחידא אות, ח' יז ד"ה 'החכמה היידי' בשם ר' חיים ויטאל).

ואפילו להזכיר את שמות המלאכים בזמן הלימוד וכל שכן שלא בזמן הלימוד אסור, רק אומרים את קיצור שמם. כגון מלאך מטטרו"ן – אומר מ"ם טי"ת, ומלאך סמא"ל – אומר סמ"ך מ"ם, ומלאך סנדלפו"ן – אומר 'סנדל' וכן הלאה. **והסיבה היא, לפי שכאשר שומע מלאך שמזכירים את שמו בעולם הזה אפילו רק בדרך לימוד, מיד הוא נבהל ונרתע לאחוריו לשמוע אם משביעים אותו כדי לבוא להשלים את הדבר שהשביעוהו עליו.** וכשרואה המלאך שלא באמת משביעים אותו אלא סתם הזכירו את שמו, אזי הוא מתקנא במי שהזכירו וגרם לו להירתע ולהיבהל, ומתגרה בו ומקטרג עליו. אמנם שמות מלאכים המצויים בין בני האדם, כמו רפאל, מיכאל, גבריאל, אוריאל וכדומה מותר להזכירם ואין בהם חשש לאיסור (ישער המצוות) להאריז ז"ל

פרשת שמות ד"ה גם היות מורה כלל ועיקר, "בפרך וה' ל'עולם אמן ואמן" (תהלים פט, ג).

ניתן לקבל את העלון במייל מדי שבוע alon.torat.haim@gmail.com המעוניינים להפיץ את העלון הזה באזור מגוריהם יכולים ליצור קשר במייל או במספר טלפון 052-7675933				העלון מופץ לעליו נוסח נתן יוסף ז"ל תנאל הכהן בן יונה הכהן אלכסנדר בן יהודה ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של נתן יוסף ז"ל בן יהודה תחין	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל
העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל
העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל
העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל	העלון מופץ רוח נוספת של אולנה (חוקת) בת סימ"י ז"ל יקיר בן דורית ז"ל